

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆԻՍԻ 29-ԻՆ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ` ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ԳՈՒՅՔԻ ԿՐԿՆԱԿԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ ԲԱՅԱՌԵԼՈՒ ԵՎ ՀԱՐԿՈՒՄԻՑ ԽՈՒՍԱՓԵԼԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՍՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ` ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ.Երևան

27 սեպտեմբերի 2016թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը` կազմով.
Գ. Հարությունյանի /նախագահող/, Կ. Բալայանի, Ա. Գյուլումյանի /զեկուցող/,
Ֆ. Թոխյանի, Ա. Թունյանի, Ա. Խաչատրյանի, Վ. Հովհաննիսյանի, Հ. Նազարյանի,
Ա. Պետրոսյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)` Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ` Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների նախարարի տեղակալ Ա. Գևորգյանի,

համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության (2005 թվականի փոփոխություններով) 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 25, 38 և 72-րդ հոդվածների,

դրնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2016 թվականի հունիսի 29-ին Երևանում ստորագրված` Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի

Դաշնային Հանրապետության միջև եկամուտների և գույքի կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելը կանխելու մասին համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը Հանրապետության Նախագահի՝ 2016թ. օգոստոսի 10-ին ՄԴ մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով համաձայնագիրը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Ջ Ե Ց**.

1. Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության միջև եկամուտների և գույքի կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելը կանխելու մասին համաձայնագիրն /այսուհետ՝ Համաձայնագիր/ ստորագրվել է 2016թ. հունիսի 29-ին՝ Երևանում: Համաձայնագրի անբաժանելի մասն է կազմում կից ներկայացված Արձանագրությունը:

2. Համաձայնագրի նպատակն է կողմերի միջև զարգացնել տնտեսական հարաբերությունները, բարելավել հարկային հարցերով համագործակցությունը և ապահովել հարկերի արդյունավետ ու պատշաճ հավաքումը, բացառել եկամուտների և գույքի կրկնակի հարկումը և այդպիսով նվազեցնել եկամտային ու գույքային հարկերի հետ կապված խոչընդոտների բացասական ազդեցությունը միջազգային առևտրի և ներդրումների վրա, ինչպես նաև ստեղծել կանխատեսելի և կայուն հարկային դաշտ:

3. Համաձայնագրով, մասնավորապես, սահմանվում են ռեզիդենտի կարգավիճակը (հոդված 4), մշտական հաստատության հասկացությունը (հոդված 5), անշարժ գույքից եկամուտ և ձեռնարկատիրական գործունեությունից շահույթ

ստանալուն վերաբերող դրույթներ (հոդվածներ 6, 7), ծովային և օդային փոխադրումներին, փոխկապակցված ձեռնարկություններին և շահաբաժիններին վերաբերող դրույթներ (հոդվածներ 8, 9, 10), տոկոսները և ռոյալթիները կարգավորող դրույթներ (հոդվածներ 11, 12), ինչպես նաև Համաձայնագրի գործողության համար անհրաժեշտ այլ ընթացակարգային պահանջներ և պայմաններ:

4. Համաձայնագրով սահմանվում են պայմանավորվող պետություններից մեկի կամ երկուսի ռեզիդենտ հանդիսացող անձանց՝ հարկման ենթակա գույքը և եկամուտների տեսակները, այդ թվում՝ շարժական կամ անշարժ գույքի օտարումից ստացվող եկամուտների հարկերը, ձեռնարկությունների կողմից վճարվող աշխատավարձերի և այլ վճարումների ամբողջ գումարների հարկերը, ինչպես նաև գույքի հավելաճի գումարների հարկերը:

Հայաստանի Հանրապետությունում Համաձայնագիրը կիրառվելու է շահութահարկի, եկամտահարկի և գույքահարկի նկատմամբ (հոդված 2, կետ 3, ենթակետ «ա»):

5. Համաձայնագրի կողմերը պարտավորություն են ստանձնում ձեռնպահ մնալ պայմանավորվող մյուս կողմի կամ երկուսի ռեզիդենտ հանդիսացող անձանց ստացած այն եկամուտը հարկելուց, որի հարկման իրավունքը Համաձայնագրով վերապահված է մյուս պայմանավորվող կողմին և ընդհակառակը:

6. Բացի վերոհիշյալ պարտավորություններից, Հայաստանի Հանրապետությունը՝ փոխադարձության հիման վրա, ստանձնում է մի շարք այլ պարտավորություններ, մասնավորապես.

- ապահովել, որպեսզի ՀՀ իրավասու մարմինները գերմանական կողմի իրավասու մարմիններին ծանուցեն ՀՀ հարկային օրենքներում կատարված յուրաքանչյուր էական փոփոխության մասին (հոդված 2, կետ 4),

- չհարկել գերմանական կողմի ռեզիդենտ հանդիսացող կամ անմիջապես մինչև ՀՀ ժամանելը գերմանական կողմի ռեզիդենտ հանդիսացած և Հայաստանի Հանրապետությունում բացառապես իրենց ուսման կամ մասնագիտացման նպատակով գտնվող ուսանողին կամ աշխատանքային ստաժ անցնողին՝ Հայաստանի Հանրապետությունում իրենց կեցության, ուսման կամ մասնագիտացման կապակցությամբ ստացված վճարումներից՝ պայմանով, որ այդ վճարումներն առաջանում են Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս գտնվող աղբյուրներից (հոդված 19, կետ 2),

- Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության քաղաքացիներին, ինչպես նաև քաղաքացիություն չունեցող, բայց Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության ռեզիդենտ հանդիսացող անձանց Հայաստանի Հանրապետությունում չենթարկել այլ կամ ավելի ծանր որևէ հարկման կամ դրա հետ կապված որևէ պարտավորության, քան այն հարկումն ու դրա հետ կապված պարտավորություններն են, որոնց նույն հանգամանքներում ենթարկվում են կամ կարող են ենթարկվել ՀՀ քաղաքացիները (հոդված 23, կետեր 1 և 2),

- երաշխավորել, որ Հայաստանի Հանրապետությունում գերմանական ձեռնարկության ունեցած մշտական հաստատության հարկումը չլինի պակաս բարենպաստ Հայաստանի Հանրապետության համանման գործունեություն իրականացնող ձեռնարկության հարկումից (հոդված 23, կետ 3),

- ՀՀ ձեռնարկություններին, որոնց գույքն ամբողջությամբ կամ մասամբ պատկանում է կամ ուղղակիորեն կամ անուղղակի կերպով վերահսկվում է Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության մեկ կամ մի քանի ռեզիդենտների կողմից, Հայաստանի Հանրապետությունում չենթարկել այլ ավելի ծանր հարկման կամ դրա հետ կապված որևէ պահանջի, քան այն հարկումն է կամ դրա հետ կապված պարտավորությունները, որոնց ենթարկվում են կամ կարող են ենթարկվել Հայաստանի Հանրապետության այլ նման ձեռնարկությունները (հոդված 23, կետ 5),

- ապահովել, որպեսզի Հայաստանի Հանրապետության իրավասու մարմինները Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության իրավասու մարմինների հետ փո-

խանակեն տեղեկություններ, որոնք պատշաճ կհամարվեն Համաձայնագրի դրույթների իրականացման կամ ներքին օրենքների կիրառման կամ կատարման համար, և երաշխավորել, որ ՀՀ կողմից ստացված այդ տեղեկությունը կհամարվի գաղտնի և կհաղորդվի միայն այն անձանց կամ մարմիններին (այդ թվում՝ դատարաններին և վարչական մարմիններին), որոնք առնչվում են համապատասխան հարկերի գնահատմանը կամ գանձմանը, հարկադիր բռնագանձմանը կամ դատական հետապնդմանը, բողոքարկումների քննմանը, ինչպես նաև երաշխավորել, որ այդ անձինք կամ մարմինները տեղեկությունը կօգտագործեն միայն այդպիսի նպատակների համար (հոդված 25, կետեր 1 և 2),

- ապահովել միջազգային իրավունքի գերակայությունն ամեն անգամ, երբ սահմանվում է Համաձայնագրի տարածքային կիրառման շրջանակը (Արձանագրության 1-ին կետ) և այլն:

7. Համաձայնագիրը ենթակա է վավերացման և ուժի մեջ է մտնում վավերագրերի փոխանակման օրը (Համաձայնագրի 31-րդ հոդված) և գործում մինչև Պայմանավորվող պետությունների կողմից դրա գործողության դադարեցումը, որի կարգը սահմանվում է Համաձայնագրի 32-րդ հոդվածով:

Սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում նշել, որ Համաձայնագրի 31-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ այն ուժի մեջ մտնելու պահից Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության և Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության միջև 1981թ. նոյեմբերի 24-ին կնքված «Եկամուտների և գույքի կրկնակի հարկումը կանխելու մասին» համաձայնագիրը Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության միջև հարաբերություններում այլևս կիրառելի չէ:

Ի պատասխան 1981թ. նոյեմբերի 24-ին կնքված ԳԴՀ-ի և ԽՍՀՄ-ի միջև եկամուտների և գույքի կրկնակի հարկումը կանխելու մասին համաձայնագրի կիրառման վերաբերյալ ՀՀ սահմանադրական դատարանի թիվ ՍԴԱ-16 հարցման, ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը հայտնել է, որ 1992թ. դեկտեմբերի 18-ին

փոխանակված հայտագրով Հայաստանի Հանրապետությունն ընդունել է Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության հետ երկկողմ պայմանագրերի իրավահաջորդությունը, քանի դեռ չեն ստորագրել նոր պայմանագրեր:

8. ՀՀ արդարադատության նախարարությունը հայտնել է, որ Համաձայնագիրը չի պարունակում Հայաստանի Հանրապետության նոր օրենք կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտ ընդունելու կամ գործող օրենքում կամ այլ նորմատիվ իրավական ակտում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելուն վերաբերող նորմեր, բայց Համաձայնագրի և կից Արձանագրության մի շարք դրույթներ հակասում են ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի և «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի որոշ դրույթների: Այդ կապակցությամբ ՀՀ սահմանադրական դատարանը հարկ է համարում նշել, որ ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության վավերացրած միջազգային պայմանագրերի և օրենքների նորմերի միջև հակասության դեպքում կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը:

ՀՀ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ քննության առարկա Համաձայնագիրը համահունչ է ՀՀ Սահմանադրության 13-րդ հոդվածին և կարող է նպաստել Պայմանավորվող պետությունների միջև տնտեսական փոխշահավետ համագործակցությանը:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության (2005 թվականի փոփոխություններով) 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին և չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 63, 64 և 72-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց** .

1. 2016 թվականի հունիսի 29-ին Երևանում ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության միջև եկամուտների

և գույքի կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելը կանխելու մասին համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության (2005 թվականի փոփոխություններով) 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

27 սեպտեմբերի 2016 թվականի
ՄԴՈ-1307